

Til Regjering, Storting og Sameting

Vår kamp – et folks fremtid

– uttalelse fra fagseminaret under Tjaktjen Tjåanghkoë, Snåsa 29.09.2017

Seminaret vil med dette utrykke stor bekymring over at samene fortsatt lider urett som følge av manglende anerkjennelse av samenes rett til landområder og naturressurser.

Altaaksjonen markerer et vendepunkt i norsk samepolitikk og førte til at Samerettsutvalget ble nedsatt i 1980. Utvalget utredet blant annet samenes rettigheter til land, vann og ressurser i Finnmark. Utredningen førte til vedtakelsen av finnmarksloven og det kom et system for kartlegging og rettslig anerkjennelse av samenes rettigheter til land og vann i Finnmark fylke.

Samerettsutvalget ble gjenoppnevnt i 2001, det såkalte "Samerettsutvalget 2". Utvalget skulle utrede samenes rettigheter knyttet til land og vann i Troms og sørover til Hedmark. I desember 2007 leverte utvalget sin utredning NOU 2007: 13. Det har snart gått 10 år og ulike regjeringer har fortsatt ikke fulgt opp utredningen.

Seminaret understreker at staten Norge både nasjonalt og internasjonalt har påtatt seg politiske og rettslige forpliktelser overfor samene, jmf. Grunnloven § 108, menneskerettsloven av 1966 artikkel 27, FNs konvensjon om avskaffelse av alle former for rasediskriminering av 1965, ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, vedtatt i 1989 og ratifisert av Norge i 1990.

Gjennom vedtakelsen av FNs erklæring om urfolks rettigheter i 2007 forpliktet Norge seg på nytt til å rettslig anerkjenne samenes landområder, territorier og ressurser.

Seminaret er særlig bekymret for situasjonen i det sørsamiske området. Oppfølgingen av Samerettsutvalgets utredning fra 2007 lar fortsatt vente på seg og dermed har det fortsatt ikke kommet i gang en kartleggings- og anerkjennelsesprosess av samenes rettigheter utenfor Finnmark. Samtidig ser vi at inngrep fratår sørsamene deres landområder og naturressurser. I internasjonale rapporteringer og høringer til ulike FN-organ besvarer staten stadig kritiske spørsmål med at de vil bli løst i oppfølgingen av Samerettsutvalgets utredning.

Det materielle grunnlaget for sørsamisk kultur er allerede marginalisert, noe som er svært alvorlig med tanke på å kunne bevare og utvikle den sørsamiske kulturen og det sørsamiske samfunn. Det haster med å få på plass en kartleggings- og anerkjennelsesprosess til land, vann og naturressurser i de sørsamiske områdene.

Seminaret ber staten om å starte arbeidet med å følge opp Samerettsutvalgets utredning NOU 2007: 13. Inntil det er gjort, må staten hindre ethvert tiltak eller inngrep som kan fratår sørsamene deres landområder, territorier eller ressurser.